

היום נלמד בעזרת ה':

בבא קמא דף פ

שאלו תלמידיי את רבן גמליאל מהו לגדל: האם מותר לגדל בהמה דקה?

קושיא: והתנן אין מגדלין? תירוץ: אלא וכו' מהו לשהות: האם מותר להשהות בהמה דקה אפילו יותר משלושים יום? ורבן גמליאל ענה להם: מותר ובתנאי שיקשור אותה לכרעי המיטה ולא יוציאה לרעות בעדר. אבל רבנן חולקים על רבן גמליאל ואוסרים להשהות יותר משלושים יום בכל מקרה (רשב"א בדעת רש"י).

ואמרו 'ליסטים מזויין' בביתו של זה, ואנו נכנסין אצלו? הבהמה הדקה שלו רועה בשדות אחרים והוא גוזל את הרבים.

יודע אני שאין בי עוון, אלא עוון אותה העז וכו': החסיד נקט כרבן גמליאל שמותר להשהות יותר משלושים יום אם הבהמה קשורה ברגלי המיטה. אבל העוון שלו היה שעבר על דברי חבריו והיה עליו לנהוג כרבנן (שם). והוא היה חולה שאין בו סכנה ולכן לא היה בזה פיקוח נפש, מהרש"א).

שהיו מרעין בחורשין: הם היו רועים את הבהמות הדקות שלהם ביערות. רבי ישמעאל מסביר שאמנם מותר לגדל בהמה דקה ביערות (כפי שמובא בכרייתא בעמוד הקודם) והיו להם יערות סמוך לבתיהם, אלא שהיתה שדה קטנה בין היערות והם היו עוברים בה עם הבהמות שלהם ולכן הם נענשו.

ת"ר רועה שעשה תשובה: רועה שמגדל בהמות דקות והוא חזר בתשובה, הוא לא חייב למכור את כל הבהמות שלו מיד אלא מעט מעט (= 'על יד על יד').

כל מי שיבוא איני מחזירתו: כלומר אני אסכים להתחתן איתו.

חיה דקה: צבי ושועל.

כלבים כופרין: כלבים קטנים.

וחולדות סנאים: חולדות שגרות בסנה. מותר לגדל את הבעלי חיים הללו כי הם מנקים את הבית מעכברים.

שרצא חרצא: כך קוראים לה.

ואיכא דאמרי חרצא חרצא: יש אומרים שקוראים לה רק חרצא. והגמרא מבארת מדוע קוראים לה חרצא? כי רגליה דקות והחריצים נראים בין הרגליים, והיא רועה בין עצי הסנה.

ומאי שרצא: ומיהי החולדה האמורה בתורה? היא זו שרגליה קטנות.

[ביארנו ע"פ תוס'. תוס' מבארים שבחולדת 'חרצא' יש ספק האם היא 'חולדה' האמורה בתורה ויש לה דיני שרץ, או שזו לא 'חולדה' ויש לה דיני נבילה. והספק הוא בגלל שרגליה דקות אך לא קטנות. אבל בחולדת 'שרצא' אין ספק שהיא שרץ כי רגליה קטנות והיא שורצת על הארץ].

עשינו עצמו בכל כארץ ישראל לבהמה דקה: בגלל שנתרבו התלמידים בארץ בכל ונתיישבו לגור בה, ולכן אסרו לגדל בה בהמה דקה.

דידך מאי: הרי יש לך בהמה דקה. אמר לו רב הונא: הבהמה דקה שלי שומרת עליה 'חובה' אשתי. אמר לו רב אדא בר אהבה: האם חובה לא מפחדת לקבור את בניה מהעונש שהיא מגדלת בהמה דקה? (- תוס'. ורבנו חננאל פירש: האם היא קוברת את בניה שהיא לא עסוקה בגידולם ויש לה פנאי לשמור על הבהמה דקה?). ובגלל שאמר כן רב אדא בר אהבה, כל השנים שרב אדא בר אהבה היה חי, לא התקיים זרע לרב הונא מחובה. (והיה זה 'כשגגה היוצאת מלפני השליט'. ר"ה).

רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן: הם הזדמנו לברית מילה המכונה 'שבוע הבן' כי היא נעשית לאחר שעבר שבוע מהלידה כלומר ביום השמיני. ויש אומרים שהם הזדמנו לפדיון הבן המכונה 'ישוע הבן' כי ישועה הוא לשון פורקן.

[תוס' מפרשים שזו היתה סעודה על עצם הלידה של הבן, ולשון 'ישועה' שהולד נושע ויצא ממעי אימו. וכתב התרומת הדשן שזהו ה'שלום זכר' שנוהגים לעשות בשבת הראשונה לאחר הלידה, והדגול מרבבה כתב שזו הסעודה שעושים כלילה לפני הברית].

רב לא עייל קמיה דשמואל: שמואל היה הכי קטן, ורב אסי היתה תלמידו של רב. אלא שרב לא רצה להיכנס לפני שמואל (הטעם להלן), ושמואל לא רצה ליכנס לפני רב אסי כי היה גדול ממנו, ורב אסי לא רצה להיכנס לפני רב כי היה תלמיד שלו.

אמרי מאן נתרח: מי יתאחר ויכנס אחרון? - שמואל יכנס אחרון, ורב אסי יכנסו יחד.

קושיא: ונתרח רב או רב אסי: מדוע שלא יתאחר רב או רב אסי? והתשובה: **רב מילתא בעלמא וכו':** בעצם רב לא היה צריך לכבד את שמואל, אלא הוא נהג בו כבוד בגלל שפעם אחת הוא קילל אותו (היה זה כאשר שמואל רצה לרפאות אותו ונתן לו לאכול דבר המשלשל ולא הראה לו היכן בית הכסא, אמר רב: מי שציער אותי לא יתקיימו בניו, וכך היה), ולכן עכשיו כאשר שמואל לא רצה להיכנס לפני רב אסי, הם נכנסו לפניו.

אדהכי והכי: בינתיים, הגיע חתול וחתך יד של ילד. יצא רב ודרש: חתול מותר להורגו וכו'.

קושיא: וכיון דאמרת מותר להורגו: לאחר שאמר רב ש'מותר להורגו' מדוע הוא הוסיף ואמר 'אסור לקיימו'? והתשובה: היה מקום לחשוב שרק מותר להורגו אבל אין איסור לגדל אותו. קמ"ל.

קושיא: אמרי וכיון דאמרת אין בו משום גזל: מדוע הוצרך רב להוסיף 'אין בו משום השב אבידה לבעלים'? והתשובה: שלא צריך לתת את העור של החתול לבעלים.

קושיא: מיתיבי רשב"א אומר מגדלים כלבים.. וחתולין: מוכח שמותר לגדל חתול!

תירוץ: לא קשיא הא באוכמא הא בחיורא: חתול שחור מותר לגדל אבל חתול לבן אסור.

קושיא: והא מעשה דרב וכו': והרי בסיפור שקרה עם החתול שרב אסר לגדל אותו, מדובר היה בחתול שחור!

תירוץ: התם: שם מדובר היה בחתול שחור בן לבן. אבל חתול שחור בן שחור מותר לגדל.

קושיא: והא מיבעיא: והרי רבינא הסתפק מה הדין בחתול שחור בן לבן? **תירוץ:** כי קמבעיא ליה: רבינא הסתפק בחתול שחור בן לבן בן שחור, ואילו החתול שרב אסר אותו היה חתול שחור בן לבן בן לבן.

מתריעין על החינוך בשבת: מתחננים ותוקעים בשופרות ובחצוצרות בשבת(!) על צרת שחין.

זדלת הנעלת: אם ננעלה דלת ההצלחה על בן אדם, היא לא תיפתח במהרה. ולכן הוא צריך להרבות בתפילה בבקשת רחמים (כי על ידי תפילה ומעשים טובים אפשר לשנות את המזל, מאיר).

והלוקח בית: הקונה בית בארץ ישראל מגוי, מותר לכתוב שטר על כך אפילו בשבת. ויתבאר להלן.

מיתיבי ושאר פורעניות וכו': הרי שעל שחין בשבת, רק צועקים ביחיד אבל לא מתריעין ברבים.

לא קשיא כאן בלח כאן ביבש: שחין לח חמור פחות משחין יבש ולכן רק צועקים עליו.

שחין פורח אבעבועות: השחין היה 'מבעבע' כלומר לח במקום 'פריחתו' = דהיינו בחוץ ששם רואים אותו על הגוף. ומשמע שמכפנים הוא לא היה לח אלא יבש.

זדלת הנעלת וכו': הגמרא מבארת מה הכוונה?

סמיכה: כלומר אם רצו 'לסמוך' אדם להיות 'רב' ולא הצליחו, לא יקרה הדבר במהרה (שיטמ"ק).

לעולם אין מטיבין לו: כיון שננעלה הדלת היא לא תפתח לעולם! הגמרא אומרת שהדבר אינו נכון ורב אחא מדיפתי דיבר על עצמו, שרצו למנות אותו ראש ישיבה ובסוף מינו מישהו אחר במקומו.

והלוקח בית בארץ ישראל וכו': הגמרא שואלת וכי תעלה על דעתך שמותר לכתוב שטר בשבת? (= כתיבה היא מלאכה האסורה מן התורה בשבת).

תירוץ: **אלא כדאמר רבא**: מדובר שהוא אומר לגוי לכתוב עבורו. ואף שאמירה לנכרי בשבת היא איסור דרבנן (= 'שבות'), משום מצוות ישוב ארץ ישראל (לגרש את הגויים וליישב בה ישראל) לא גזרו חכמים.

הלוקח עיר: הקונה עיר בארץ ישראל, כופים אותו לקנות גם דרך מארבעת הכיוונים שלה, כדי שיהא נוח לאנשים לבוא ולגור בה (מאירי).